

OILA PSIXOLOGIYASI

G'affarova Nazira Fayzulla qizi

TAFU Psixologiyasi kafedrası o'qtuvchisi

e.mail.naziragaffarova@gmail.com

Turg'unboyeva Shaxnoza Uyg'un qizi Toshkent amaliy fanlar universiteti shahnozaturgunboyeva088@gmail.com

Anotatsiya: Ushbu tezida zamonaviy jamiyatda oilaning psixologik jihatlarini chuqur o'rganishga bag'ishlangan. Unda oilaviy munosabatlarning shakllanishi, rivojlanishi va barqarorligiga ta'sir etuvchi asosiy omillar tahlil qilinadi. Oila a'zolari o'rtasidagi o'zaro ta'sir mexanizmlari, nizolarni hal qilish strategiyalari hamda oilaviy qadriyatlarning avloddan avlodga o'tish xususiyatlarini yoritadi. Oilaviy hayotning turli bosqichlaridagi psixologik muammolar va ularning yechimlari bo'yicha nazariy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Oilaviy munosabatlarni mustahkamlash va oila a'zolarining farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Oila psixologiyasi, Oilaviy munosabatlar, Oilaviy qadriyatlar

Аннотация: Данный тезис посвящен глубокому изучению психологических аспектов семьи в современном обществе. В работе анализируются основные факторы, влияющие на формирование, развитие и устойчивость семейных отношений. Освещаются механизмы взаимодействия между членами семьи, стратегии разрешения конфликтов и особенности передачи семейных ценностей из поколения в поколение. Разработаны теоретические и практические рекомендации по

психологическим проблемам на различных этапах семейной жизни и их решению. Работа служит укреплению семейных отношений и повышению благополучия членов семьи.

Ключевые слова: Психология семьи, семейные отношения, семейные ценности.

Abstract: This thesis is devoted to an in-depth study of the psychological aspects of the family in modern society. It analyzes the key factors influencing the formation, development, and stability of family relationships. The work explores the mechanisms of interaction between family members, conflict resolution strategies, and the characteristics of passing family values from generation to generation. Theoretical and practical recommendations have been developed regarding psychological problems at various stages of family life and their solutions. The research aims to strengthen family relationships and improve the well-being of family members.

Keywords: Family psychology, family relationships, family values.

Kirish

Oila jamiyatning asosiy bo'g'ini bo'lib, inson shaxsiyati hamda uning ijtimoiy, hissiy, ma'rifiy, madaniy qadriyatlari rivojida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Zamonaviy dunyoda oilaviy munosabatlar murakkab dinamikaga ega bo'lib, turli psixologik omillar ularning barqarorligi va farovonligiga ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, oila psixologiyasi oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlar, tarbiya usullari, nizolarni boshqarish va stressni yengish strategiyalarini o'rganuvchi ixtisoslashgan soha sifatida dolzarbdir. U oilaning ijtimoiy funksiyalarini, jamiyatdagi ahamiyatini hamda shaxsning har tomonlama rivojlanishdagi rolini tushunish uchun ahamiyatlidir.

Asosiy qisim:

Oila psixologiyasi sohasidagi nazariy manbalar oilaning murakkab dinamikasini tushunish uchun fundamental asos yaratadi. Bu soha oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlar, tarbiya usullari, nizolarni boshqarish va stressni yengish strategiyalarini o'rganuvchi ixtisoslashgan yo'nalish sifatida e'tirof etiladi. Mambetiyarova va Sirgabaeva tadqiqotlarida oila psixologiyasining jamiyatdagi ahamiyati, uning ijtimoiy funksiyalari hamda oilaning shaxs intellektual, jismoniy, axloqiy va estetik rivojlanishidagi hal qiluvchi roli chuqur tahlil qilingan. Ular oilani shaxsning siyosiy-mafkuraviy dunyoqarashi, axloqiy normalari va xulq-atvor qoliplari shakllanadigan asosiy sotsializatsiya muhiti sifatida ta'kidlaydilar. Shu bilan birga, oila psixologiyasi ijtimoiy psixologiyaning amaliy tarmog'i sifatida nikoh va qarindoshlik mexanizmlari, oila a'zolarining turli hayotiy vaziyatlardagi ijtimoiy xulq-atvori, hissiy bog'liqliklar va rollar taqsimotini boshqaruvchi obyektiv qonuniyatlarni o'rganadi. Bu yondashuv oilaning nafaqat shaxsiy, balki kengroq ijtimoiy kontekstdagi o'rnini ham yoritadi.

Oila psixologiyasining muhim yo'nalishlaridan biri oila modellarining tahlili hisoblanadi. "Oila modellarining xususiyatlari" hamda "Oila modellarining xususiyatlari va ularning ahamiyati" nomli maqolalarda an'anaviy, zamonaviy va innovatsion oila tuzilmalari atroflicha ko'rib chiqilgan.

Oila psixologiyasi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar oilaning inson hayotidagi markaziy o'rnini va uning shaxsiyat shakllanishidagi hal qiluvchi rolini tasdiqlaydi. Xususan, oila nafaqat ijtimoiy, balki hissiy, ma'rifiy va madaniy qadriyatlarni singdirishda asosiy institut hisoblanadi. Oila psixologiyasi jamiyatdagi oilaning ahamiyatini, uning ijtimoiy funksiyalarini, shaxsning intellektual, jismoniy, axloqiy va estetik rivojlanishidagi rolini chuqur o'rganadi. Bu soha oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlar dinamikasini,

tarbiya usullarini, nizolarni boshqarish va stressni yengish strategiyalarini tahlil qiladi, shu bilan birga oilaviy qadriyatlarni rivojlantirish va saqlashga qaratilgan amaliy tavsiyalar beradi. Oila psixologiyasi ijtimoiy psixologiyaning amaliy tarmog‘i sifatida nikoh va qarindoshlik mexanizmlari, oila a‘zolarining turli hayotiy vaziyatlardagi ijtimoiy xulq-atvori, hissiy bog‘liqliklar va rollar taqsimotini boshqaruvchi obyektiv qonuniyatlarni o‘rganadi, bu esa oilaning nafaqat shaxsiy, balki kengroq ijtimoiy kontekstdagi o‘rnini ham yoritadi.

Oila modellarining tahlili zamonaviy jamiyatdagi oilaviy tuzilmalarning xilma-xilligini ko‘rsatadi. An‘anaviy oila modelida gender rollari aniq belgilangan bo‘lib, erkak moddiy ta‘minotchi va asosiy qaror qabul qiluvchi shaxs, ayol esa uy ishlari va farzand tarbiyasi uchun mas‘ul hisoblanadi, ko‘pincha bo‘ysunuvchi rol o‘ynaydi.

Ushbu tezisda oila psixologiyasining murakkab va ko‘p qirrali tabiatini tahlil qilib, oilaning shaxs va jamiyat rivojidagi markaziy rolini tasdiqlaydi. Oila modellarining evolyutsiyasi – an‘anaviy, zamonaviy va innovatsion tuzilmalar – ularning axloqiy-etik tarbiya, ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar va psixologik farovonlikka ta‘sirini ko‘rsatdi. Xususan, zamonaviy va innovatsion modellar gender rollarining o‘zgarishi, mustaqillikni rag‘batlantirish va global nuqtai nazarni shakllantirish orqali oilaviy dinamikaga yangi yondashuvlarni olib kirmoqda. Tadqiqot oila ichki dinamikasi, jumladan, yetakchilik, majburiyatlarni tushunish va o‘zaro hurmat kabi omillarning oila barqarorligi uchun hal qiluvchi ahamiyatini yoritdi. Bu natijalar oilaviy munosabatlarni mustahkamlash va sog‘lom muhitni yaratish uchun kompleks yondashuv zarurligini ko‘rsatadi.

Xulosa: Ushbu tezisda oila psixologiyasining murakkab dinamikasini tahlil qilib, uning shaxs va jamiyat rivojidagi fundamental ahamiyatini kompleks yoritdi. Tadqiqot oilaviy munosabatlarning nazariy asoslarini, muloqot, nizolarni boshqarish va stressni yengish strategiyalarini tizimli

o‘rganish orqali oilaning barqarorligi va farovonligi uchun zarur bo‘lgan asosiy omillarni aniqladi. An’anaviy, zamonaviy va innovatsion oila modellarining madaniy kontekstdagi o‘zgarishlari, ularning axloqiy-etik tarbiya, ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar va psixologik holatga ta’siri atroflicha ko‘rib chiqildi. Xususan, oila ichki dinamikasidagi yetakchilik, a’zolarining majburiyatlarni tushunishi va o‘zaro hurmat kabi jihatlarning oila salomatligi uchun hal qiluvchi rol o‘ynashi ta’kidlandi.

FOYDALANILGAN ADABYOTLAR

1. Ergasheva, M.A. (2023). Oila psixologiyasining asosiy tushunchalari. *Global Science Review*, 1(2), 101-104.

2. Ergasheva, M.A. (2023). Oila psixologiyasining asosiy tushunchalari. *Modern Science and Research*, 2(10), 100-103.

3. Ergasheva, M.A. (2023). Oila modellarining xususiyatlari. *Modern Science and Research*, 2(1), 100-103.

4. Ergasheva, M.A. (2023). Oila modellarining xususiyatlari va ularning ahamiyati. <https://zenodo.org/records/10407565> –
<https://zenodo.org/records/10407565>

